

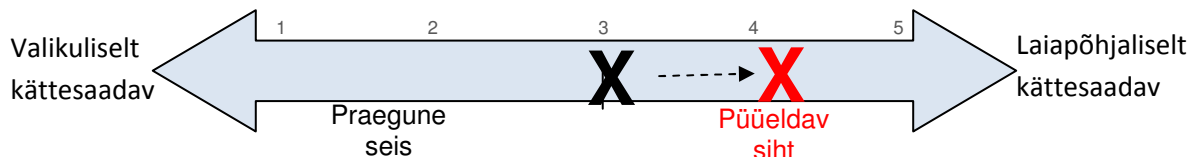
Visiooni võtmevalik: KVALITEETSE HARIDUSE KÄTTESAADAVUS

Võtmevaliku olulisus

Eesti majandus on innovatsioonipõhise arengufaasi lävel. Sinna sisenemine eeldab, et Eesti inimeste hariduspagas vastaks nii uue majanduse nõudmistele kui ka igapäevasele individuaalsetele ootustele ja eelistustele. Eestis ei jätku umbes kolmandik elanikkonnast pärast põhi- või keskkooli oma õpinguid, tööpuudus noorte hulgas on Euroopa kõrgemaid. Samas on teada, et koos elanikkonna haridustaseme tõusuga kasvab tööhõive ja palgatase, paraneb tervisekäitumine ja eluiga, suureneb sallivus ja väheneb korruptsioon ning kujuneb pinnas individuaalseks eneseteostuseks. Seetõttu on inimvaraga hoolikas ümberkäimine Eesti tuleviku võtmeks.

Võtmevaliku ja otspunktide kirjeldus

Kvaliteetse hariduse kättesaadavus tähendab, et kõigil Eesti elanikel sõltumata elukohast, rahvusest või sissetulekust on võimalus omandada hea kvaliteediga haridust, oskusi ja teadmisi. Võtmevaliku telje üks ots tähistab selektiivset juurdepääsu ja osalemist hariduses, mis sõltub elukohast, majanduslikest võimalustest jt inimese võimekusega mitteseotud asjaoludest. Telje teises otsas on kõiki inimesi haarav haridusprotsess, kus hariduse kättesaadavusel puuduvad välised barjäärid ja pakutav haridus on kõikjal kvaliteetne.

Eesti 2010	Praegune seis ja püüeldav siht	Eesti 2018
Eesti õpilaste tase on maailma parimaid, ülikoolilõpetajate suhtarvu poolest oleme maailmas esirinnas. Samas on Eesti ülikoolides vaid viiendikule õppejõu kohtadest kandidaate rohkem kui üks. Eesti on üliõpilaste doonorriik, kujunenud on regionaalsed, majanduslikud, keelelised barjäärid kõrghariduse kättesaadavuses. Täiend- ja ümberõpe ei jõua sageli sihtgruppideni. Koolides on õpetajate ja õpilaste rahulolu madal, väljalangevus on suur.		Kvaliteetse hariduse kättesaadavuse ainukeseks barjääriks on vaimne võimekus. Väljalangevus on minimaalne, eesti koolist on saanud mõnus paik. Ülikoolid suudavad konkureerida rahvusvaheliselt. Haridussektor on saanud kohanejast eestvedajaks, mis pelgalt ei reageeri muutustele majanduses ja ühiskonnas, vaid kutsub neid ise esile. Kõrgharidussektor on peamine uute talentide maaletooja.

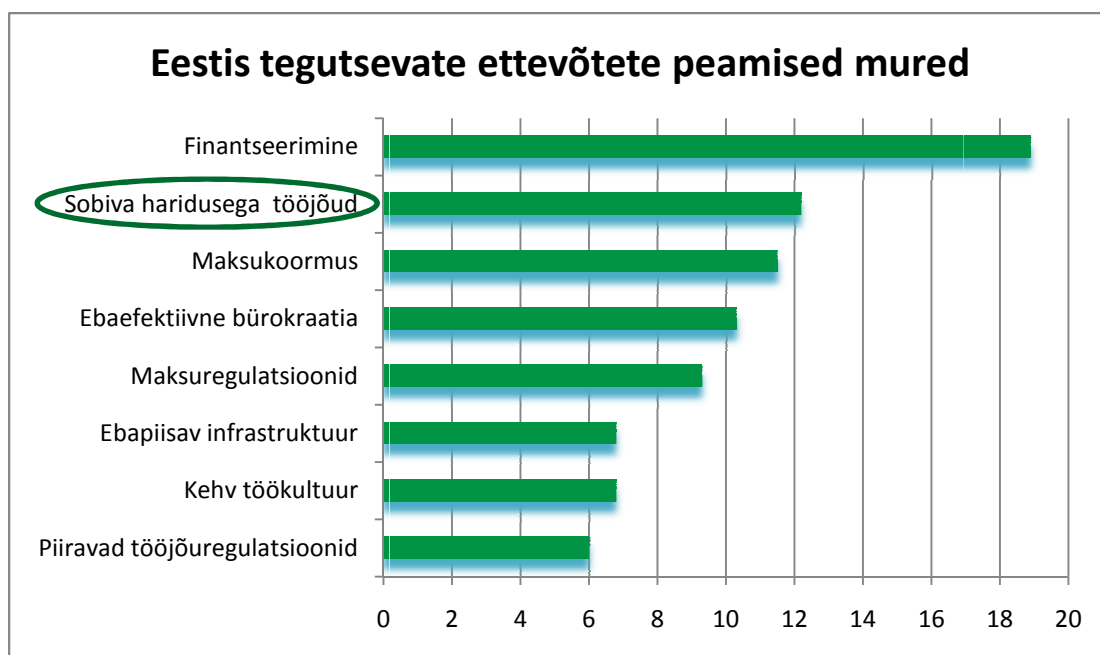
Olulisemad sammud sihi saavutamiseks

- Haridussektori suunamine nn suure pildi alusel**, kus käsitletakse tervikuna kõiki haridusastmeid, erakoole ja avalikke õppeasutusi, otstarbekat ja ebaotstarbekat dubleerimist, jms.
- Uusi väljakutseid arvestav hariduse sisu kaasajastamine**: a) pidevalt uuenev õppe sisu kõigis haridusastmetes; b) tööandjate, vilistlaste ja valdkonna visionääride osalus õppekavade arenduses; c) koolides rõhk sotsiaalsetele kompetentsidele ja loovale kriitilisele mõtlemisele.
- Kõrghariduse oluliselt rahvusvahelisemaks muutmine**: a) akadeemiliste ametikohtade täitmiseks reaalne konkurss, sh välisülikoolides õpetamise kogemuse nõue; b) toetatakse intensiivselt õpirännet ning sissetulevate ja väljaminevate õppurite arv hoitakse tasakaalus; c) doktoriõpe, valdav osa magistriõppest ning bakalaureuseõppe rahvusvahelise suunitlusega õppekavad ingliskeelseks.
- Pakutava hariduse kvaliteedi tagamine**: a) õppeasutuste regulaarne hindamine, võrdlemine ning nende tegevusnäitajate avalikustamine, mis tagaks, et Eestis tegutsevad vaid usaldusväärsed ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimelist haridust pakkuvad õppeasutused.

Noppeid arvudest ja arvamustest

Kui arvestame, et tasuta õppekohtadele saavad peamiselt majanduslikult kindlustatud noored, mis sunnib üle poole üliõpilastest täiskohaga töötama, saame suure tõenäosusega üliõpilaskonna, kes üritab elus püsida ja järelejäänud jõunatukesega ka õppida. Õpingud venivad pikaks, hariduse kvaliteet jääb madalaks. Selline noorte kurnamine koostoides madalate maksudega pole tegelikult tekitanud mingit olulist läbimurret majanduses ja ilmselt ei tekitagi.

Peeter Kreitzberg (<http://www.delfi.ee/news/paevauudised/arvamus/peeter-kreitzberg-vaesus-takistab-korghariduse-saamist.d?id=32055229>)

Allikas: The Global Competitiveness Report 2010-11, World Economic Forum.

Vähene koolirõõm ja suutmatus õpilaste individuaalsete vajadustega arvestada peegeldub tõenäoliselt ka selles, et paljud ei soovi tulevikus õpinguid jätkata. Pärast põhi- või keskkooli ei jätkka umbes kolmandik elanikkonnast oma õpinguid ning jääb kutse- või erialase ettevalmistuseta.

EST_IT@2018 raport, Arengufond, 04.2010

Õppeprotsessi uuendamise mõte on jõuda olukorrani, kus haritud eestlane pole enam tark nohik, vaid rõõmus ja läbilöögivõimeline eestvedaja.

Mati Heidmets raportis „Kvaliteetse hariduse kättesaadavus“

Kokkuvõte on koostatud Arengufondi ekspertide poolt ning selles on kasutatud Kasvuvisioni loomise käigus toimunud erinevate arutelude tulemusi. Kevadel visiooni töötoas 30-ne mõtteerksa inimese poolt defineeritud ja kevadisel Arengufoorumil testitud visiooni võtmevalikuid avasid sügisel Arengufondi juures koos käinud ekspertrühmad. Võtmevaliku „Avatus talentidele“ ekspertrühma vedas Mati Heidmets. Aruteludel osalesid: Heli Aru, Raul Eamets, Kitty Kubo, Maris Mälzer, Ott Pärna, Siim Raie, Sten Tamkivi, Tiit Tammaru.